

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 4ta

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

1° quodlibet dicitur esse motus localis gradus & levis n^o per se
 a gravitate ut a causa principali. 2do omnes facultates
 habent potestatem & affectiones quod res in instanti sua
 per se habent & se adornant ut potentia sentiendi, alia
 diu morandi, item quantitatem temperationis
 naturam corporalem spiritibus, & id genus alia licet pro
 a forma rei genite & emanationem simpliciter
 aut attribuentur tamen esse ut causa principali ipsi
 quod. 3to colligitur non esse quod sit tamen ad
 amorem & de sententia ac se per hoc modo explicatur
 ut gravitas sit principium movendi quod gravitas
 & levis sit principium movendi quod forma
 ut gravitas & levis esse principium eius motus proprii
 tamen.

Quid de vobis sit possibi-
 litas creatio.

Quaestio A. ta.

Ut sequens et mundi admittat disputatio clarior
 ac facilius evadat videndum est per quod creatio
 illa sit An eius possibilitas una hinc ut cognoscatur
 aliquid ad hoc an solum per se sit, quod non admittit
 potestatem id genus alia. Porro per se sit et eorum per se
 one discrepantia ex se per se nota supponit, quam

Artes tollere galy e' adeoq' oio sustulit q' egregie
 p'banit ac deliravit oes formas p'p'ales d' mola
 res edmi ex ma' ab agentibz nactoz q'ndem
 ma' eig e' nae ut p'p'os no d' app'ndere leat
 sufficientes ad quacuq' forma' em' nactoz m'ne
 nicole g'uantis ac differe'ntis nactoz op'aco'eci
 p'ientia. Porro sup'p'ita rem' omni'um ma'ab
 de ma' ex p'lo' d'ivisi'oe ip'p'az d'ci p'ota m' abso
 luta seu infimita' d' ordinariam quaz ad ma'ab
 2 dol' nactoz temperata d' accomodata e' p'p'ia ^{Duo Theologoru' d'ida}
 xp'iam d' Theologi quoniam ip'z q' m' p'aris h'le
 ubi g'lonent. Haec duo p'p'ent. p' res m'ateriales m'
 a' d'ro cecari q'ndem ex ma' effici n' p'nt. 2do p' ^{2da}
 rem' omni'um ma'ab p'ductio' ex nihilo fuisse.
 Cum n. H' eu' ip'z ubi p'ducta fuerit ma' n' p'p'iat
 aliq'd ex quo cu' p'p'ito res em' fieri p'hibent. At
 a' ceteras p'ductio'es eam' rem' q' n' velut p'p'at
 aliq' p' p'ductio'es docent fieri ex ma' ab agentibz
 nactoz p'um lege' ordinaria'. Sedm' p'p'az aut' d'ci
 absolute' et n'ax p'oe ubi' ex nihilo p'oe p'oduci.
 Haec p'p'ia xp'iam doctrina' p'p'is uerissima ac sa
 pientissima adiacent. Cetero u' ut m' p' p'p' d' p'p'i
 ng' cu' ab aliq' p'p'is d' Theologi d'p'iriso ^{Defia' creatio'is}
 let p'ductio' rei ex nihilo: q' d' h'io ut clau'or

Atq; creatio ex comparatione in generacione facta p[ro]spici
 deturant; q[ui]ppe in generacione sex politissimi cornu[m] h[ab]ent.
 1^a in e[st] s[ub]stantia s[er]ui ma[ter]i[ae] e[st] cui[us] p[ro]p[ri]a forma nat[ur]alis
 p[ro] generacione quasi ex semine & p[ro]ducit ad arborum
 2^a s[er]ui e[st] s[er]uius A quo q[ui] e[st] p[ri]uatio s[er]ui negat[ur] for-
 3^a ma in s[ub]stantia ap[er]to nato q[ui] e[st] p[ri]uatio ad quem
 4^a q[ui] e[st] s[ub]stantia corporea nat[ur]alis corruptibilis. 4^a e[st] nat[ur]a
 q[ui] e[st] s[ub]stantia p[ro]p[ri]a ueluti q[ui] e[st] p[ro]p[ri]a generacionis & generacione q[ui] e[st]
 ueluti transiens in s[ub]stantia s[er]ui p[ro]p[ri]a & ueluti ueluti
 eod[em] s[er]uius d[is]p[ro]p[ri]a q[ui] e[st] generacione requirit p[ro]p[ri]a & lo-
 5^a cu[m] s[er]uius quom[od]o e[st] nat[ur]a ut ueluti quom[od]o in
 motu cui[us] m[ed]i[us]ura e[st] ueluti. Locu[m] quom[od]o
 fit ex alio corpore q[ui] e[st] in loco & q[ui] e[st] q[ui] generacione
 e[st] corporeum & s[er]uius locu[m] mobile cu[m] sit res unata
 6^a h[ab]eo generacione fit a ca[us]a p[ro]p[ri]a d[is]t[inct]a ueluti ueluti
 sufficeret ueluti ut calu[m] ut et ueluti q[ui] e[st] p[ro]p[ri]a
 Deum cu[m] sit q[ui] e[st] in d[is]t[inct]a & in d[is]t[inct]a
 ad p[ro]p[ri]a ueluti ueluti ut ueluti p[ro]p[ri]a ueluti ueluti
 sola p[ro]p[ri]a ueluti sufficeret in hac n[on] ueluti
 ueluti motu & ueluti ab ueluti. Sol[us] n[on] & s[er]uius
 h[ab]eo ueluti h[ab]eo q[ui] e[st] in aliam ueluti p[ro]p[ri]a
 fieri necessum est. Haec cu[m] in generacione

259.
Sex cornu[m] in generacione
1^a

1^a

2^a

3^a

4^a

5^a

6^a

naati ceindē in creatōe nihil bonū requirit: cum
n. fiat ex nihilo sponte neq. habebit q. sit ulla
maā adeoq. nec q. termino a quo p. nati q.
p. regit scdm; neq. erit motu ut sit aliquid
mobile itez in reuo fiat in tpe neq. creatō
fieri pt a causis rētib. s. in imēdiatē a cā p.
tam q. rēda cā opari q. sit nisi p. Motu q. hō
indiget q. a creatōe longe abest: tō et q. in
nō nihil de ente infinita sit ista adeoq. nulla
mō illa sit q. portio creatōe q. p. erit ex nihilo ad hō
requit in agēte virtute infinitam q. in finitab. m.
agentis propria ē. Jam a. et v. m. creatōe p. x
et p. p. q. et res in materiālib. de incorruptib.
loquendo t. De v. m. creatōe q. n. p. alio m.
p. d. m. q. p. creatōe: t. m. ut incorruptib.
ut n. fiat ex maā ita et nec pendet a maā
creatōe s. p. de q. h. n. t. h. n. n. a. n. a. e. p. p. x
creatōe s. p. p. a. q. a. t. t. m. a. b. p. a. p. t. e. q. t. s.
art. + edocet p. a. ē p. m. h. o. r. q. u. a. m. t. h. e. a. t. m. o. s. e.
art. d. n. h. q. p. s. e. c. o. l. a. r. e. p. o. t. u. t. s. u. g. e. t. h. i. s. t. a.
m. a. t. e. s. c. o. r. p. o. r. a. c. e. l. e. s. t. i. a. L. a. m. c. r. e. a. t. o. e. f. f. e. c. t. u.
q. d. a. m. s. i. t. e. f. f. e. c. t. u. s. a. n. t. o. r. d. i. n. e. h. a. d. d. i. s. t. e. a. t.

Duplex creatio
p. h. o.

12

13

ad spūe creati dicitur cui spūe gūent esse et aut
 spūe gūent esse q' e' in suo se subsistent sēu q' p
 se ualet gūtere. Altera ueroq' acceptio spūis
 e' cōpōsitūq' p' rām uita q' dicitur et alia mōd
 oia q' nō nullo p'ccēte p'cto q' dicitur sine
 p' se sola coherant sine nō. Et dicitur p'ccētia
 lem spūe creati neq' in p' se subsistere tū q'a
 in alio e' q' nōdem actu eodem cōpōnit e' una cū
 corpore cōpōsitū p'ccētia q' uoluit; tū q'a p' dūm
 e' in corpore p' se subsistent eēt, tū illi tribuētur
 op'raes salte ea q' in ipsam coap'ndit q' tū
 uerū n' est cū actioes suppositum esse dicant.
 Deinde p'ccētia e' p'ccētia n' esse q' dicitur eandē dicit
 creatū e' d' q' tū abest ut p' se subsistat ut hoc
 cog' nāe ut nō respūct. Ad p' dicitur p'ccētia
 eōtes e' q' p' se subsistent licet n' in alio nō sit
 nō in corpore n' tū ita nō est ut ab eo quo ad p'ccētia
 esse dependeat quomō forma q' ex nāe p'ccētia
 edunt in eadem nāe nō est ex quo et uocant
 mātēs & corruptibiles. Itā nō eōtes in alio
 alio e' & in corruptibilib'. Ad alterā q' formā q' q' dicitur
 ut licet itā quoq' nō sit p' se subsistent quatenus se
 epha corp' p' se abaret p' quā p' se subsistentiam

2da

uolunt

R. dicit.

recte illi creatio tribuitur; quia tunc dum est in corpore aliquid
per se totum quod in se dignitatem illi antecedit quoniam
omni ratione appellatur illi toti nihil supposito tribuitur
unde Deo fit ut non tam aciem itigere dicantur quia
sunt anima. sed etiam respondet. Quod extra sub
iectum quod dicitur esse per se subsistentia non quidem ex seipso
et ex natura propria sed virtute divina in seipso quod dicitur
sive modo a Deo quod dicitur et generaliter est aliquid indepen-
dent ab alio quatenus nec in alio nec sub alio a quo
eius esse dependeat aliquid existit; Quia modo existenti
per se sufficit ad propria divina terminatio creatio divina.
Quod dicitur esse sub alio quod per magis quod dum producit
per dicitur totum quod creatio non dicitur proprie creatio quia est sub alio
nempe sub forma a qua eius esse dependet. Quod
apparet in ea quod proprie creatio latitudine seu generalitate
sua invenitur quoniam in obtinet substantia separata com-
pleta ut Angeli. etiam in completa imaterialiter
ut sine materia sub quo gradu et ipsa materia per ad hoc
forma substanti efficitur ut itez auctoria extra. Quod
divina virtute per dicitur comprehenditur.

Nota

Circa ad hanc creationem sacrum declarata ad exteriorem
et voce nihil in ea propria non tractare substantiam
quantitatis et influentia ipsius nihil in rem generaliter
sunt tractat quod dicitur. Quod generaliter ex natura

sed solum dicitur habitudo ad quendam ordinem inibi ad rem
 quatenus est rei potestatem ante esse ipse eo fere modo
 quo dicitur deum fieri ex mare. Et hoc non est sicut
 creaturam naturam spiritus respectu diei sicut ordinem
 quo tempus naturam dicitur antecedit. Neque enim hoc ita
 intelligendum est quasi nihil in se rem tota quod sicut
 sit ordo quodam rebus sicut esse solet in divinis quod
 et ad quod quod utique potestatem de rebus est. Nihil enim
 potest creari sine ordinem ad aliquid ut creata pervenire
 cum sit nihil sicut ordo iste est tantum sicut modum rem
 intelligendum quod utique quodammodo ipsum nihil ut primum. A quo
 est dicitur rei quod creaturam.

Ex dictis sequitur creaturam si passivum accipiamus ut videtur est
 aliquid creaturam quod ex nihilo sicut dicitur de nihil esse aliquid qua
 relationem dependentiam quam habet creaturam ad deum ut
 effectus ad causam sicut quodammodo creaturam passivum
 sicut passivum non potest mutari aut mutari cum in creaturam
 nulla supponatur sicut quodammodo nihil esse aliquid sicut
 deat quod sicut sicut sicut sicut nihil esse aliquid sicut
 quatenus cogitamus rem antea non fuisse nisi esse.
 namque potest et eo non sicut in creaturam passivum
 proprie dicta; passivum non proprie non est nisi inibi
 est proprie receptio effectus in aliquo sicut quod
 effectus est dicitur rei passivum generat quod in creaturam

Quod creaturam sit passivum
 non sicut.

De creatura
liber 1. cap. 1.

mirum respicit. Si uero creatio accipiatur alicuius
1o creatio est ipsa essentia intellectus ac uoluntatis divina
per quam Deus creat. Quae tanquam quodammodo
sua a se ipsis non est atque adeo sit necesse tunc in se
mota sit ut per se ad perfectionem ut ex ipsa immota possit
cedere creaturae & a se procedere & eorum creatura
ratione & diuinitas est libera. Deinde et creatio alicuius
dicitur per ipse effectus creaturae ut a Deo procedit
quod patet creatio dicitur per operatio transiens quod
creatur esse habitus; patet inde quod creatio sit
alio quodam influxu potentia divina & consequenter
factio quodam iuxta illud psalmi. Ipse dixit &
facta sunt & illud symboli. Factorem. & creatorem
caeli & terra. Proterea in omni effectus seu effectus
rei quoniam ex natura alicuius est factus clarum est
creatum non esse adaequatum ac per se intellectus non
uoluntatis cum relatione.

Quoniam

De creatura
liber 1. cap. 2.

Et dubium an de quomodo a creatura differat
seruatur. Notandum Deum esse in se
re per se de immediate & de mediate & per alios
Item omnia creata seruari dicitur & per se ut quod ad se
sunt esse simpliciter quod non solum deus res seruare
in suo esse atque adeo easdem in se habere & dirigere
& de seruari dicitur per se solum esse solum

Specifum qd hinc supposito maas sua p forma; qd mo
 naq; res ex maas & forma stant ac mutabilis
 gferunt a deo n solum immediate quatenus videt
 ut cas vito immediate attingit illam. Ite specifi
 cu p et mediate quatenus causis vrtib; ea in vito
 tem in dicit p qua ille suo mo attingunt idem
 illud spe specifum rem d eam p mansuetia in illo.
 quia et hoc 2do gnce forma natie ipsa maas
 sua quasi tutela comiseram gferuare deo p
 quatenus videt ab illig actu d pfectioe sic d pen
 det ut si ab ea oio desitueret nec eig opam
 deo nono uelentioriz infligi capensare t
 in nihil est abitura et alig n oio impabitis
 spinari. His notabit responder ad dubium. *hinc ad dubium*
 Conseruao 2do mo sumpta reatu diuersa est
 a create 1o mo. augeta minime p ab ea imau,
 dentate dngunt p m p qd a create est dntis
 rei solum totu sum esse ex in hio sicut qd
 cu nulla res creata sua post ad emdi p dntio
 ne opat locare nulla et poterit gferuata
 uirtute sua reali cu create identificari. De
 hoc mo dclauat qd deo in sa sing uniuersi
 molitione creant terra qua gferm calum

ubi nunc quoque facit in fluxu suo conservare
cepit: Qui celi in fluxu hanc dubie aliud est sicut
rem qua ipsa celi terraque ex nihilo & dicitur: sicut
aliud est ab ipsa terra reat: quia celi non aliud est
servat terra qua benefacit in ea qualitates p[er]
cendo q[uod] p[er] se ut idem est re in ip[s]is qualitatib[us]
ita recte est ab elemento terra q[uod] ab illis reat h[ic] b[is] p[er]
reate d[icitur] p[er] se distingui. Illud p[ro]p[ter] amplius ex[em]p[lo]
ma respectu ma[ter]ia: na[m] q[uod] servat q[uod] ma[ter]ia forma t[er]re
d[icitur] e[ss]e ma[ter]ia cu[m] a p[ri]ncipio in se co[m]p[ar]ata n[on] distingui
q[uia] forma eate[re] ma[ter]ia q[uod] servat d[icitur] quatenus
actuatur d[icitur] in format q[uod] actuatur in h[ic] aliud est qua
modo q[uod] d[icitur] q[uod] forma se in ma[ter]ia n[on] p[er]mat s[ed] in
illa co[m]p[ar]at q[uod] modo d[icitur] forma in t[er]re est d[icitur] reat.
Sic q[uod] forma reat a ma[ter]ia distinguit et q[uod] servat
distinguit q[uod] sequent et a creatio e[ss]e ma[ter]ia q[uod] p[er]
creatio salte[m] p[er] se in t[er]re et est reat a ma[ter]ia d[icitur] reat.
Secundu[m] in de manifestu[m] est q[uod] q[uod] servat p[er] se in
eunde[m] o[mn]i in creatio h[ic] in p[ri]ncipio: q[uia] esse q[uod] d[icitur]
creatio tribuit identit[er] q[uod] servat q[uod] p[er] se
in p[ri]ncipio: q[uod] p[er] se ad reat est ut d[icitur] August. 4to
sup[er] genesi ad litera[m] 112 dixerit et nunc celestes
orb[es] creati n[on] q[uia] idem esse q[uod] in h[ic] p[er] se
Deo h[ab]uerunt et nunc ab eode[m] q[uod] h[ic] accipiunt.

3m.

In suadet qd q servatio po no sumpta eo tm a
 creatore differt q illa tendat in esse iam ptabitum si
 ne in esse quatenus conotat ptabita sui pfectio;
 ut si manet sicut conotat negationem unitatis.
 Creas aut ferit in esse rei sicut e nihilo q ferit
 absolute sumpta. Sed aut sicut conotatio sicut relatio
 quotata e in finiseca sicut auctaria tm diffiam
 qst hnt.

Dubium 2da partae creatio nrae lumine cognosci qd dicit qd Dubium 2da
 cui ptabitio sentia no poe ptabitio eo maior e nobilitate solutio
 agentis quo ptabitio indiget ad agendum sicut dicit qd
 nobilitate agentis qua nra q ptabitio ad agendum indige
 rit: sicut nra indiget nra q q neg. sicut requit dicit.
 ut sint sicut trita agentis sicut nra dicit qd ptabitio ad
 agendum opo e aliq corpore. 2do tm opo e nra q.
 q sicut nra nra aliquid ad agendum ptabitio. 2do modo age
 di sicut nra eendi ita ut quale e esse unqz rei
 talis sit et alio: sed dicit in esse a nullo pendet
 nihil ptabitio aut ptabitio q neg. in agendo sicut
 dicit e caa rem omnium aliq ptabitio dicit e aliq
 sicut caa tm esse a se q sicut nra nra sicut nra
 penderat a dicit: sicut multa sicut nra q. nra q. cali
 attigat q nra ptabitio sicut esse a dicit nra ptabitio
 tum q ptabitio. sicut dicit sicut nra sicut
 esse a dicit ab ad no: sicut id e obssare creationi

et unig rōe e' ut sit ex n' p' supposito p'cto n' aut
ut fiat de novo ut ut q' creati p'og d'vāo fue
rit non ens: Neq' n' m'nsit e' m'nsit ab alio
aliquo creati & g'ternari p'oe quā d' nōs ex m'ns
& d'vāo Alias rōes vide apud per. lib 3to & cap. 7.

Et apud coninob. 8 p' c. 2. q. 2. art. 1.

Quibus 7^a

Quibus 7^a. An creatio admittenda sit p'cti p'cti d'vāo
ad d'vāo p'cti p'cti univ' p'cti sua l'vāo ita
d'vāo ut n' m'nsit rōm' ex m'nsit & d'vāo igni
rōm' ut fallit studio rōm' n' d'vāo p'cti ut
p'cti p'cti. 1° 33. & 3° + cōmendat cōe. M'ns p'cti
fieri ex m'nsit m'nsit p'cti d'vāo 7^a m'nsit:
Iste m'nsit ex p'cti n' ens aliquid fieri. Et in
& Metaph. 1° 2°. asserit oē q' sit ex aliquid fieri,
& ex p'cti p'cti in p'cti p'cti in oī & d'vāo rōe,
quā p'cti p'cti n' quo s' p'cti ut g'vāo
M'ns locū. 1° 33. p'cti d'vāo g'vāo cōe
p'cti p'cti q' rōe in creati n' cadunt. p'cti p'cti
& p'cti p'cti ex p'cti cōmendat d'vāo p'cti
m'nsit nāa in p'cti 1° 33. illo arg'nto: q' p'cti
nāa p'cti p'cti p'cti ea' p'cti eē ex aliquid
p'cti: quare ante nāa p'cti p'cti alia d'vāo
& p'cti in m'nsit? Dem' p'cti nāa p'cti
motu p'cti p'cti m'nsit tan' p'cti cōmendat

tantum in eo coloris ac fidei locum esse putat ut
 tota & penitus eius disciplina ipse intelligit rebusq;
 deinde hoc veluti fundus inhi indeat. porro nota, Nite
 bis id q; panto supig obscure infirmat e' p' dicitur
 ex nihilo sumpt' reb; modis usurari a p' dicitur so quod
 ita reb; ex nihilo q' dicitur ut p' dicitur dicitur
 no' esse & tunc vocat' creatio in' novitate e' p' dicitur
 q' dicitur e' mundi creatio in t'p'e 2do q' ita reb; ex nihilo
 q' dicitur ut solummodo p' dicitur n'a & n' dicitur ta
 buerit n' esse & t' creatio in' novitate e' p' dicitur.
 Qua dicitur h'c posita q' dicitur autem ois creatio, Respondet
 cognoscere a' eam q' e' in' novitate e' p' dicitur q' se.
 2do a' p' dicitur mundi originib; reb; dicitur q' qua
 ex admittit ut ipse opinabatur univ'rsu' dicitur.
 Hac sententia nullon' e' & magnon' q' dicitur Anthonie
 Scoti, Alberti Magni Heijsei & alioru'
 aliter q' dicitur n' q' qua' e' de' q' dicitur locu' ad ducendib;
 19 e' in 2do d' dicitur c' 23. ubi dicitur dicitur
 ee' op' dicitur item 2do d' dicitur c' 10 t'p' 58 ait.
 Deum univ'rsu' oib; sicut m' dicitur dicitur elegant
 p' dicitur vera admittit, ipse q' dicitur illa poterant
 imp' dicitur. In 2do Metaph' c' 1. t'p' dicitur docet causa
 p' dicitur ceteris ee' caus; ut sicut q' dicitur locu' d' dicitur
 ad dicitur autem Deu' n' solum motu' s' dicitur p' dicitur

rem q̄ motu creat̄ caas. fuisse. Insuper eode h̄.
 e. z. pbat n̄ dari q̄ cessat in n̄ finitū in causis
 agentibz s̄ tandem pueniendū eē ad unā om̄p̄,
 in rem effectivam caas. item v. Metaph. c. 7.
 textu 38. art. Calu. de naag de naag pendero n̄ deo
 de cap 9. leg. + 3. Den̄ absolute principū causaz
 vocat. Et q̄d̄ oibz mani fise colligit̄ deenti
 creatoz p̄tū n̄ fuisse den̄q̄ efficientez mundi
 caas esse. Quia n̄ in ḡham allata p̄tū
 fte solunt si dicamz p̄tū ip̄tū lūb̄ n̄ d̄ bin
 ra s̄ d̄ rante ulioce lūb̄ eē q̄ sit in rante
 mutaoe ac tpe; h̄ac n̄ ex n̄bilo nihil op̄tū
 h̄ac p̄tū antea existens d̄ p̄tū de. Ex oibz
 aut̄ lūb̄ p̄tū n̄ ḡham afferri solūb̄ p̄tū
 difficultatis. S̄ore n̄t̄ is q̄ ē in 2. de Metaph.
 leg. +. ubi sic p̄tū: quapp̄ inq̄t principia
 p̄tū existim necē ē necessaria eē; n̄. q̄ q̄ uca
 q̄ q̄ n̄ vera nec illū cas̄ aliq̄ ēnt̄ sint s̄ illa
 alijs. s̄ de h̄ lūb̄ illum p̄tū exp̄tū d̄
 mittere s̄ sic illū principia p̄tū existim n̄ p̄tū
 p̄tū n̄ s̄nt̄ aliqua caas n̄ sint aliq̄ tpe. aliq̄
 non s̄ illa p̄tū cas̄ alijs. s̄ h̄ inferioribz per
 nom̄ cali q̄ n̄ sint. q̄ uca q̄ q̄ p̄tū q̄ q̄

R. de ḡham
 loia p̄tū

